

(9) »Odprite knjige!«

(10) »Sestavite skupine po pet učencev!«

(11) »Pospravite vse z mize in se ne ozirajte naokoli, dokler ne oddate testov!«

V kakšnem drugem kontekstu, npr. v knjižnici, bi bile te izjave verjetno deležne začudenja, kolikor pa bi bile mišljene resno, bi se obiskovalci gotovo pritožili nad ogrožanjem svobode gibanja in obnašanja v knjižnici. »Enake« zahteve bi torej imele relativno višjo moč ogrožanja integritete obiskovalcev knjižnice kot pa učencev. Obratno pa bi način oblikovanja gornjih zahtev na bolj vljudnosten način v pedagoškem kontekstu gotovo deloval skrajno smešno in povsem neumestno. Npr.:

(9') »Se opravičujem, lahko morda odprete knjige?«

(10') »Upam, da ne bi preveč zmotil, če bi vas prosil, da se organizirate v skupine po pet učencev.«

(11') »Vas lahko malo zmotim? Razmišljal sem, da bi bilo pametno, če bi pospravili vse z mize in se ne bi ozirali naokoli, dokler ne boste oddali testov. Kaj mislite?«

Kot značilnost pedagoškega konteksta bi torej lahko navedli, da učiteljem ni treba izbirati relativno visokih⁷ vljudnostnih strategij v primerih, kot so npr. (9), (10), (11), čeprav gre tudi pri njih za omejevanje popolne svobode gibanja in delovanja učencev. Kot smo dejali, je del racionalne strategije izbora načina oblikovanja sporočil tudi uravnoveženost. Če bi učitelj uporabljal izjave (9'), (10'), (11'), bi z njimi gornje zahteve povsem nekritično predstavil kot take, ki močno ogrožajo integriteto učencev, kar pa je v nasprotju z osnovnimi značilnostmi pedagoškega konteksta. Na drugi strani to ne pomeni, da vljudnostne strategije v pedagoškem diskurzu niso potrebne. Potreba po njihovi uporabi se še najizraziteje pokaže v primerih grobe kršitve spoštovanja sogovorčeve integritete – npr. ob uporabi zaničljivega (12), pretirano ukazovalnega in pokroviteljskega tona (13) ali napada na učenčevo osebnost (14):

(12) »Zakaj se nisi prikazal na zbiralno akcijo?«

(13) »Sedi! Ena!«

(14) »Preberi to pesem z občutkom, če sploh veš, kaj je to!«

7 Kot visoke vljudnostne strategije lahko opredelimo tiste, ki skušajo vnaprej močno znižati stopnjo ogrožanja neke izjave.